

FR. R. KREUTZWALDI POOLT TARVITUSELE VÕETUD LIIDE -na (-nna) EESTI KEELES

Dots. A. Kask

Eesti keele kateeder

Fr. R. Kreutzwald on teatavasti silmapaistvamaid mõõdunud sajandi eesti kirjakeele rikastajaid. Ta on eesti keelele omaste liidete nagu *-us, -ik, -nik, -la* jt. varal loonud rea uusi sõnu, näiteks *rahvus, vooorus, omadus, tulevik, hapnik, kunstnik, andestama* jt.

Kreutzwald ei ole aga leppinud ainuüksi senises eesti keeles esinevate sufiksitega, vaid on eesti keelde toonud juurde ka ühe uue liite. Selleks uueks sufiksiks on naissugu märkiv liide *-na*, mis tänapäeva eesti keeles esineb *-nna* kujul, näiteks sõnades nagu *lauljanna* jne. Et eesti keeles samuti kui teisteski soome-ugri keeltes ei esine sugusid, siis tekitas selle liite tarvituselevõtmise küsimus teravaid vaidlusi ja ägedat vastuseisu, enne kui see liide eesti kirjakeelde juurdus ja isegi rahvakeelele teataval määral omaseks sai. Alamal püüamegi lähemalt jälgida selle liite saatust.

Esmakordselt kasutas Kreutzwald *na*-liidet 1849. a. „Ma-rahwa Kassulises Kalendris” sõna *kuningana* puhul, tarvitades seda sõna kalendri jutuosas ilmuvas loos „Reinowadder Rebbane” järgmises lauses: „Kuningas isse läks surema issandadega seltsis linna wärrawast wälja Reinowadderi wimist luggu watama; ka kuningana* ja suur ulk muid taõpäid... tõttasid wõlla jure Reinowadderi üllespomist watama.”¹ Selgituseks sellele sõnale kirjutab Kreutzwald joone all: „Kuningana, kuningasa, on üks uus sõna ja tähhendab: kuninga-emand, ehk kuninga abbikasa.” Sama sõna tarvitab ta ka samal ajal ilmuvas ajakirja-laadilises töös „Ma-ilm ja mõnda, mis seal sees leida on”, samuti ka 1850. a. eri raamatuna väljaantud „Reinowadder Rebbase” loos. Nagu Kreutzwaldi joonealusest märkusest võib näha, on ta kavatsenud seda uut liidet õige omapäraselt käänata, nimelt *ne*-lõpuliste sõnade eeskujul tarvitada omastavas *-na* asemel *-sa*. Et Kreutzwald seda liidet algul nii tarvitas, see selgub samast „Reinowadder Rebbase” loost,

¹ Ma-rahwa Kassuline Kalender 1849, lk. 7—8.

kust leiame järgmisi näiteid: „temma... astus kuninga ning kuningasa liggemale...” (1849. a. kalender, lk. 13; „Reinowadder Rebbane” 1850, lk. 55), „astus... kunninga ja kuningase ette” (1849. a. kalender, lk. 29, kuid 1850. a. väljaandes parandatult: „kuninga ja kuningasa ette”), „Täno kuningale ja kuningasale kalli roa eesti!” („Reinowadder Rebbane” 1850, lk. 76). Hiljem, kui selle liite ümber vaidlused tekkisid, kirjutas Kreutzwald ise selle liite tarvituselevõtmise kohta järgmist: „Iga keeletundja teab, et meie Eestikeelel sõnade s u g u vahetegemist ei ole, kui mitmel teistel keeltel, vaid kõik sõnad on meil ü h t e sugu, tähendagu nemad mehist, naisist ehk asist. Sellepärast ei võinud „k u n i n g a n a” sünnitajal sugu vahetegemise mõttet olla, vaid sõna võeti esiteks nalja pärast „Reinovaderi” juttus ülesse, hiljemini pool häda pärast l ü h e n d u s e abiks, kui paremat kätte ei juhtunud, sest et laialisel tarvitusel väga igapäävaseks kulunud p r a u a ja e m a n d kõrgema naisterahva kohta kõhetumád näitasid, ja pealegi ü k s sõna igakord lühem on kui k a k s.”² Nagu siit selgub, on Kreutzwaldi mõjustanud peamiselt kaks asjaolu selle liite tarvituselevõtmisel: ühelt poolt saab *na*-liite varal tuletatud sõnaga täpsemalt ja teistele keeltele vastavamalt sõna tähenduslikku sisu edasi anda, teiselt poolt aga võimaldab see vältida sõnade „emand” või „proua” alatist kordamist ning muudab seega stiili painduvamaks. Et ta ka viimast asjaolu on arvestanud, seda kinnitavad näited kas või samast „Reinowadder Rebbasest”, kus ta ütleb „Kuningana oli perdiko emandaga maggusal juttul,” mitte aga: „Kuninga emand oli perdiko emandaga maggusal juttul” („Reinowadder Rebbane” 1850, lk. 103). Tuleb aga mõnevõrra kahelda selles, kas Kreutzwald selle liite tarvituselevõtmise puhul arvas, nagu ta seda hiljem märgib, et *na*-liitega sõnad on sobivamad „kõrgema naisterahva” tähistamiseks, sest kui ta oleks sel ajal nii arvanud, millega siis seletada seda, et ta samas „Reinowadder Rebbases” kõrgemast seisusest naisterahva märkimiseks tarvitatud sõna „kuningana” kõrval tarvitab sama liidet ka „perdiko emanda” puhul, nimetades viimast korduvalt sõnaga „perdikana” (vt. samas lk. 104, 108) või koguni „perdikna” (vt. samas lk. 129, 132). Muidugi on seejuures teiselt poolt mõeldav, et ta selle liite tõepoolest „nalja pärast”, s. o. koomilise efekti saavutamiseks tarvitusele võttis, leides selle liite kaudu võimaluse naeruvääristavalt kõrvutada kuninga emandat pärdiku emandaga.

Kui küsida, missugustel eeskujudel Kreutzwald selle liite tarvitusele võttis, siis on ilmne, et siin kõige lähemaks mõjustajaks oli kindlasti saksa keel, kus liite *-in* varal on võimalik tuletada vastavaid naissoost isikuid märkivaid sõnu, näit. der König —

² Perno Postimees 1862, nr. 35, lk. 274.

kuningas, kuid die Königin — kuninganna. Varasemad eesti sõnaraamatud olid selliseid naissugu märkivaid sõnu edasi andnud sõnade „emmand” ja „proua” abil. Nii on A. Thor Helle sõnaraamatus (1732) antud „kuninga emmand”, A. W. Hupeli sõnaraamatus (1780, 1818) lisaks „kuninga emmandale” veel „kuninga proua”, tartu murdes „kuninga prouwa”. Hupeli sõnaraamatu 1818. a. väljaandes leidub ka „würsti proua” ehk „emmand” (Fürstin). Ainuke sõna, mis tolleaegseist sõnaraamatuist Kreutzwaldile vahest kaudseks eeskujuks võis olla, on Hupeli sõnaraamatu teises trükkis antud sõnavorm „keiserinne”, mis on esitatud lõuna-eessti sõnana varem tarvitusel olnud „keisri proua” ehk „prouwa” kõrval, seega siis otsese vastena saksa sõnale „die Kaiserin”. Andmed selle kohta, kas Kreutzwald seda sõna omaaegsest kirjandusest tundis, kahjuks aga puuduvad.

Teiselt poolt on huvitav mainida, et naissoo märkimiseks, ja nimelt just kõrgemast seisusest päritolevate naisisikute märkimiseks oli hakatud vene õigeusu kirjanduses tarvitama *-inna*-liidet. Nimelt tekkis möödunud sajandi neljakümnendais aastais seoses eesti talupoegade massilise siirdumisega vene õigeusku vajadus tõlkida ja välja anda eestikeelseid õigeusu kirikuraamatuid. Ühe sellise raamatuna ilmus 1843. a. „Jummala-tenistusse säedus se Õige-ussu Gräka-Wenne kerrikus”, milles on täpses tõlkes antud õigeusu kirikuteenistuse kord ühes palvetega keiserliku perekonna liikmete eest. Neis palvetes, mis raamatus esinevad korduvalt (lk. 3—5, 48—49, 70—72 ja 90—92), on esitatud naissugu märkivad sõnad *keiserinna* (näit. se wagga PROUA KEISERINNA ALEKSANDRA ... lk. 3), *kuninginna* ja *würstinna* (näit. se wagga proua surewürstinna Niderlandi kuninginna ANNA PAWLOWNA ..., lk. 5). Vana ortograafia kohaselt võis neid sõnu lugeda kahesuguselt, kas *kuninginna*, *keiserinna* või *kuningina*, *keiserina*. Nendegi sõnade tuletamisel on ilmselt olnud lähtekohaks samuti saksa liide *-in*, kuid et siin ei tarvitatud nii kui Hupeli sõnaraamatus *inne-*, vaid *inna*-liidet, siis on selle põhjuseks arvatavasti asjaolu, et *-inna* sobis enam vene nimedega ja selliste laensõnadega nagu *tsesarevna* (näit. se wagga proua TSASAREWNA MARIA ..., lk. 3).

Mis puutub küsimusse, kas Kreutzwald tundis neid vene õigeusu kirikuteenistuses tarvitatud sõnu, siis on selle kohta raske otseselt midagi kindlat väita. Kreutzwald ise ei märgi kuskil, et ta oleks neid *inna-* või *ina*-liitelisi sõnu tundnud, kui mitte arvestada vihjet, et „kõrgema naisterahva” märkimiseks ei sobi seni sed „emmand” ja „proua”. Pealegi tekib küsimus, kui Kreutzwald oleks tundnud *inna-* ehk *ina*-liidet, miks ta siis ei võtnud seda tarvitusele, vaid just vastupidiselt tarvitas *na*-liidet, kuigi tal ei olnud teadmata, et see satub kokku oleva käändega. Edasi võiks selle kinnituseks, et need kirikukirjanduse sõnad olid väga piiratud levikuga ja et ka Kreutzwald neid ei tundnud, olla veel see fakt, et

rahva hulgas pole levinud ega juurdunud mitte kirikupärane *kuninginna*, vaid just Kreutzwaldi poolt tarvitusele võetud *kuningaana*.

Lõpuks võib seoses eelmisega kerkida küsimus, kas ei tundnud Kreutzwald rahvakeelest midagi sellist, mis teda võis suunata *na*-liite esitamisele. Tegelikult leidubki meie idamurdes vorme, milles sõna *naine* on lühenenud silbiks *-na*, mis esineb liitena. Seda nähtust on tähele pandud liitsõnades, aga ka seoses isikunimedega. Nii on näiteks Kodaverest registreeritud sellised sõnad nagu *pojana* 'pojanaine' (*minu pojana ütles*), *perëna* 'perenaine' (*kõõcë vanëm naënë majän onë perëna*), *sänana* 'saunanaine', *vanàna* 'vananaine' (*kas si kūrākkās vanàna onë vīl siāl?*), aga samuti ka *jürina* 'Jüri naine', *juānina* ehk *juāna* 'Jaani naine', *mihklina* ehk *mihkna* 'Mihkli naine' (*lāhān kuō'ituppa, juāna siāl ja soldaṭti mihklina*), *priksina* 'Priksi naine' (perekonnanimest), *teorena* 'Tedre naine' (*vanà teorena onë ilmaṭtu kavë inime*) jne. Selline lühem vorm esineb paralleelselt pikema vormiga (*perenaēne*, *pītri naënë*) ainult nimetavas käändes, kuna teistes käänetes on pikem vorm säilinud (näit. *vananaēze*, *juāni naēzele*). Peale Kodavere on sama nähtuse esinemist konstateeritud ka Tormas.³ Teistest murrakutest otsesid näiteid sellise *na*-liite esinemuse kohta pole märgitud. Ei ole ka andmeid selle kohta, et see nähtus esineks Virumaal Kreutzwaldi kodumurraku alal. Kuigi mõningate joonte põhjal (näit. *-na* liitumine nii vokaalile kui konsonandile: *perdikana* ehk *perdikna*) võiks arvata, et Kreutzwald vahest oli kuulnud *na*-liite rahvapärast tarvitust, ei saa seda pidada tõestatuks, sest Kreutzwald ei vihja kuskil vastava liite esinemisele rahvakeeles. On muidugi võimalik, et see murdepärane tarvitusviis soodustas *na*-liite tarvituselevõttu, kuid põhiliseks tõukejõuks näib selle liite esitamise puhul olevat siiski saksa keele eeskuju, mida Kreutzwald rakendas „Reinowad-der Rebbase” tõlkimisel.

Kreutzwald ei piirdu aga ainult sellega, et ta oma töödes tarvitab *na*-liidet, vaid ta soovib seda liidet üldiselt tarvitusele võtta. Nii avaldab ta 1858. a. oma kirjas „Tallorahwa postimehele” rahulolematust selle üle, et ajalehes tarvitatakse *kuninganna* märkimiseks sõnu „kuninga emmand” ja ütleb sel puhul järgmist: „Mina olen juba tük aega keiserina ja kuningana kirjutanud ja pean veel täna pääv valitseja kõrge rahva kohta neid nimesi paremaks, kui teie kuninga emand ehk „kuninga emmand”. Niisama häästi peaksite teie keisri ja kuninga *isandast* rääkima.” Viimase lause puhul teeb toimetaja joone all pilkelise märkuse, öeldes: „Siis ei sünni wist ka mitte ennam

³ Andmed Kodavere kohta on allakirjutanule lahkesti kasutada andnud A. Univere, kuna teateid nähtuse esinemuse kohta Tormas on saanud V. Ernitsalt ja prof. P. Aristelt.

üttelda: perreemmand, waid tulleb nüüd üttelda: perremehhena, ja ei mitte enam emmane wassikas, waid: wassikana".¹⁴

Et Kreutzwald oli naissoo-liite küsimuse üles tõstnud, siis võtab „Tallorahwa postimehes” selle kohta sõna ka keegi O. J., kes leiab, et „iggal keel isse kombe” ja kes sellepärast ei pea õigeks seda, et eesti keelt teiste keelte eeskujude järgi püütakse parandada. Ta ei saa pooldada *na*-liidet ja ütleb: „Kui ta (s. o. Kreutzwald — A. K.) just sedda sõnna teise näuliseks moondades emmaseks teha ihhaldab, — passigo teist lõppu, kui na, sest se on jo muidogi meie keles kui Kasus wältamas, ning ilma Läne poolse merremaata iggal pool tuttaw ja wägga kenna lühhendus. Ekste olle kuulnud: „minna käisin sääl lapsena, kandsin tüdrukuna pärga, olin soldatina Somes, jne.”⁵ Sellepärast ei saavat sõna „kunningana” märkida kuninga emandat, waid enam vahest üht „olnud kuningast”. Senine Kreutzwaldi juttudes esinenud tarvitusviis olevat aga lugejaid segadusse viinud.

Hoopis vastupidisele seisukohale selles küsimuses asub aga J. V. Jannsen, kes 1862. a. „Perno Postimehes” selle küsimuse uuesti üles võtab. Ta kirjutab selle kohta: „Keiserina, kuningana, würstina, krahwina, etc. etc. on need ued nimmed, mis luggejad eddespidi seal leidwad, kus muido ühhe sõnna assemel kaks sõnna seisid, nenda kui: keisri proua, kuningna proua, würsti proua, krahwi proua etc. etc., proua ja ikka jälle proua! Proua tähhendab abbiello naest, agga igga kuningna proua mees ei olle mitte kuningas...”⁶ Et Jannsen oli pärit Pärnumaalt, kus olevat käänat rahvasuus ei tunta, siis ei häirinud teda naissoo märkivate sõnade ja oleva käände vormide kokkusattumine. Ta leiab, et kirjakeele sõnavara tuleb rikastada, ja hindab kõrgelt Kreutzwaldi tegevust, öeldes: „Sõnna rikkusse polest on Doktor Kreutzwald siamale meie keikide koolmeister ja temmast tulleswad ka need sinnatsed ued ja tõesti parremad sõnad.”⁷ Ühtlasi mõistab ta täiesti hukka „Tallorahwa postimehe” eitava ja pilkelise suhtumise Kreutzwaldi ettepanekutesse.

Jannseni sõnavõtu puhul kirjutab Kreutzwaldi endine vastane O. J. „Perno Postimehes” pikemalt „Eesti kelest”, tulles ka siin *na*-liite suhtes eitavale seisukohale. Ta rõhutab siingi, et eesti keele rikastamiseks leitagu vahendeid kõigepealt oma keelest, ja kui selles ei leidu, alles siis laenatagu võõrsilt. Ta ei olevat põhimõtteliselt naissoo-liite tarvitamise vastu, kuid Kreutzwaldi ettepanek olevat „Wenne ropasse wallatud” ja sellepärast pentsik. Eriti avalduvat see venepärasus selles, et „häle kõmmu”, s. o. rõhk sõna esimeselt silbilt kolmandale silbile siirduvat, mistõttu ei hääldatavat enam „kunningana”, waid „kunningaana”.

⁴ Tallorahwa postimees 9. V 1858, nr. 43, lk. 356, v. l.

⁵ Tallorahwa postimees 1. VIII 1858, nr. 5, lk. 46—47.

⁶ Perno Postimees 1862, nr. 95, lk. 196 joone all.

⁷ Sealsamas.

Kuigi Kreutzwaldi *na*-ettepanekus on raske otseselt midagi venepärast näha, on õigustatud O. J-i märkus rõhu siirdumise kohta, sest toleaeagsed lugejad, kes neid sõnu lugesid kas Kreutzwaldi vanakirjaviisilistest teostest või selleaegsest kirjandusest, pidid sõnavormi „kuningana” vana kirjaviisi kohaselt paratamatult lugema kujul „kuningaana”, s. o. pika vokaaliga kolmandal silbil, mis enesega kaasa tõi aga ka rõhu siirdumise esimeselt silbilt kolmandale. Et *na*-liide aga just sel ajal, mil vana kirjaviis meil veel valitses, rahvakeeles laiemalt tarvitusele tuli, seda kinnitavad ka meie tänapäevasedki murded, kus üldiselt on tarvitusel pika-vokaalilised vormid (kuningaana).

Eespoolmainitud artiklis ei piirdu aga O. J. ainult Kreutzwaldi ettepaneku arvustamisega, vaid ta püüab ka omalt poolt uusi ettepanekuid esitada. Nii soovib ta Kreutzwaldi *na*-liite asemel tarvitada sufiksit *-ik* naissugu märkivate sõnade tuletamiseks. Põhjustuseks esitab ta eesti loomade nimed, näidates, et lehmade nimed erinevad härgade nimedest just *ik*-liite poolest, näit. *päits* — *päitsik*, *küüt* — *küüdik*, *tõmmo* — *tõmmik*, *must* — *mustik*, *valge* — *vallik* jne. Samuti tarvitatavat ka nn. „kuningamängus” sõna „kunnik”. Kõigest sellest lähtudes soovib ta tarvitada sõnu nagu *kunnik* 'kuninganna', *keisrik* 'keisrinna', *õppetik* 'naisõpetaja', *koerik* 'emane koer', *Eestik* 'eestlanna'⁸ jne.

Kreutzwald kirjutab „Perno Postimehe” 35. nr-s (1862) „Järva keele tundjale vastuseks” pilkelise kirja, mida Jannsen julgeb avaldada alles koos pika moraliseeriva saatesõnaga. Selles kirjas tõrjub Kreutzwald tagasi O. J-i süüdistused *na*-liite venepärasusest, öeldes: „Niisama vähe olen ma Vene vormis Eestikeele mune valanud, aga seda sagedamast hoolega püüdnud: loodud sõna rikust omal nurmel kasvatada ja kosutada, nii pikalt kui jõud ulatas.”⁹ Teiselt poolt leiab Kreutzwald, et *ik*-liidet ei saa rakendada naissugu märkivate sõnade tuletamiseks, sest enamik *ik*-liitelisi sõnu ei tähenda ju naissugu, näit. „rättik, jättik, urtsik, joodik, äbarik, konarik, kuusik, männik, tammik, lappik, kaarik, kesik, lihunik, kodanik, hädalik, haganik ja mittu tosinad nende sarnalisi”¹⁰, pealegi ei ole isegi lehmade nimed kõik *ik*-liitelised, näit. *kirjak*. Järva keeletundja olevat küll püüdnud *kuninganat* ja *keiserinat* ühe pauguga maha põrutada, kuid olevat tulde lasknud. Pettunult ütleb Kreutzwald selle artikli kohta:

„Pik ja lai kui Sirtso-soo —
Siiski paremat ei too.”¹¹

Viimase sõna annab Jannsen selles poleemikas oma Järvamaa kaastöölisele, kes on pahane selle üle, et Kreutzwald tema ette-

⁸ Vrd. Perno Postimees 1862, nr. 30, juhtkiri.

⁹ Sealsamas, nr. 35, lk. 274.

¹⁰ Sealsamas.

¹¹ Sealsamas, lk. 275.

panekusse pilkeliselt suhtub. Keegi ei saavat ju ometi salata, et osa *ik*-liitelisi sõnu „emast” tähendavat. Kreutzwaldi *na*-liites tahab aga Järva keeletundja siiski vene mõju näha, vihjates sellele, et vormi nagu „grahwina” võivad küll mõni „poluvernik” vene keele mõjul tarvitada, kuid see ei puutuvat temasse ega tema mõtteosalistesse, sest nemad olevat saksa ja rootsi keelele ligemal. O. J. lõpetab oma sõnavõtu sooviga, et rahvas otsustagu, kelle seisukohad on õigemad. Tänapäeval teame, et rahvas on küsimuse otsustanud Kreutzwaldi seisukoha kasuks.

Pärast 1862. a. poleemikat vaibub mõneks aastakümneks naissoo-liite käsitlus ajakirjanduses. Tegelikult jätkub aga ka järgnevatel aastail Kreutzwaldi poolt soovitatud *na*-liite võidukäik. Seda näeme selleaegsest kirjandusest, näeme ka 1869. a. ilmunud Wiedemanni sõnaraamatust. Nii on huvitav tähele panna, et sõnaraamatu põhiosas, mis valmis varem, on esitatud näiteks sõnad nagu *keizerina*, *krahwina*, *kuningana*, *printsessina*, *tsärina*, *valitsejana*, kuna raamatu lisaosades, mis valmisid alles raamatu trükkimise ajal, on toodud juurde sõnad nagu *hertsogin*, *hertsogina*, *parõna* ja *preštrina*, mis nähtavasti alles neil aastail olid kirjanduses tarvitusele tulnud. Teiselt poolt väärib tähelepanu, et Wiedemanni sõnaraamatus esitatud *na*-liitelised sõnad püsivad samade tähendusliikude rühmade piirides, milles Kreutzwald oli neid juba oma „Reinowadder Rebbases” andnud, märkides nimelt ühelt poolt nn. „kõrgemate” seisuste naisterahvaid, teiselt poolt aga loomi (näit. *lõwina*, *tigrina*). Samasugust olukorda *na*-liite tarvitamisel konstateerib ka Wiedemanni eesti keele grammatika 1875. aastal.

Seejuures on tähelepanuväärne, et sel ajal, kui Kreutzwaldi poolt soovitatud *na*-liide oli juba tarvitusele tulnud reas sõnades, Kreutzwald ise siiski hakkab kahtlema selle liite ja soovitatud tuleliste otstarbekuses. Olgu selle kohta tsiteeritud tema kirja Viru Kalevipoja Seltsile 29. jaanuarist 1878, milles ta senise *kuningana* asemel tarvitab sõna *kuningema*, põhjendades selle uue vormi tarvituselevõtmist järgmiselt: „Kuningema palub luba ühe endise nalja sünnituse asemele astuda, keda esimest korda Reinuvader rebase jutus tarvitati ja kuninga abikaasa pidi tähendama, teised olid mõtlema ta jälgi mööda edasi läinud ja sõnad kui keiserina, krahwina etc. kirjutatud, mis kirja seadust mööda ei sünni sest et na peasõna muutmisel ette tuleb, aga ma ehk ema niihästi ema kui emast sugu võib näidata kuninga emand, kuninga emane, sel järgil keiser keisrema, würst..., würstema, krahw, krahwema, prints, printsema etc. kas emand ehk proua lühendatakse!” Nagu siit selgub, on Kreutzwald siiski lõpuks kaldunud arvamusele, et naissoo-liite ja oleva käände lõpu kokkusattumine keeles otstarbekas ei ole. Et ta aga naissoo märkimiseks eri liidet vajalikuks peab, siis soovitab ta tarvitada *-na* asemel liidet *-ma*. See ettepanek, mis ei jõudnud enam trükki ega saanud üldsusele tuttavaks, oli jäänud hiljaks, sest ligi kolm aastakümnet varem esitatud liide *-na* oli jõudnud keeles juba juurduda.

Kreutzwald suri 1882. aastal, kuid tema poolt omal ajal soovitatud *na*-liite ümber algasid just nüüd jällegi elavad vaidlused.

Juba 1881. a. oli ilmunud „Eesti Postimehes” (nr. 36) vestelist laadi kirjutis, mille autoriks, nagu selgub, oli ajalehe tolleaegne toimetaja A. Grenzstein. Selles kirjutises märgib ta, et olevat hakatud vahet tegema mees- ja naissoo vahel, näit. *kuningas* ja *kuningaana*, kuid *na*-liide ei olevat hea, sest see sattuvat kokku oleva käände lõpuga. Nüüd aga olevat üks noormees leidnud ilusamad lõpud, nimelt *-inna* ja *-anna*, mida tulevat soovitada, sest liide *-inn* esinevat saksa keeles (Dichterinne), ka rootsi keeles olevat midagi selletaolist, ja *-a* olevat tarvitusel slaavi rahvastel naissoo märkimiseks, seega soodustavat see liide rahvaste sõpruse ja vendluse arenemist. Kuigi Grenzstein esitab oma ettepaneku veste kujul, hakkab ta ise seda rakendama. Et ettepanek tarvitada *-na* asemel *nn*-liidet võimaldab eristada olevat käänat naissoo märkivatest sõnadest, siis leidis see ettepanek mõnevõrra poolehoidu ja hakkas levima. Nii kohtame juba 1882. a. ajakirjanduses paralleelselt sõnu nagu *kuningana* ja *kuninganna*, *keiserina* ja *keiserinna* jne. Pealegi hakkab eriti Grenzsteini „Olevik” *nn*-liidet tarvitama mitte ainult „kõrgemast” seisusest naisisikute märkimiseks, vaid laiemaltki. See tekitab aga teataval määral opositsiooni ja küsimus võetakse 1883. a. jaanuaris Eesti Kirjameeste Seltsis arutlusele.

Nagu märgitakse Eesti Kirjameeste Seltsi aastaraamatus trükitud protokollis¹², esines M. Veske koosolekul sõnavõtuga *na*-liite kohta, öeldes, et *na*-liide naissoo tähenduses olevat täiesti eesti ja soome keele loomu vastu, sest *-na* märkivat olevat käänat, ning sellepärast ei tulevat *na*-liidet naissoo märkimiseks tarvitada. Protokollis ei kõnelda *nn*-liitest, kuid nagu selgub „Valguses” avaldatud koosoleku kirjeldusest, olevat M. Põdder soovinud, et „Eesti keeles kuninganna ja Keiserinna; aga mitte kuningana ja keiserina saaks prugitud”.¹³ Seega leidis Kreutzwaldi poolt tarvitusele võetud liide Grenzsteini poolt parandatud kujul siiski pooldajaid, kuigi Eesti Kirjameeste Seltsi tolleaegne esimees ja autoriteetne keeleteadlane dr. M. Veske sellele oli täiesti vastu.

Järgnevatel kuudel on *nn*-liite küsimus ajakirjanduses pidevalt kõne all. Veebruari algul kirjutab keegi Tartumaa kirjasaatja „Virulases” „Sugu lahutamisest eesti keeles”, nurisedes selle üle, et *-inna* ja *-anna* väga tihti on hakanud esinema eesti kirjakeeles. Algul olnud *-na* ainult „naestesugu kroonikandjate auunime sabas”, nagu *vürstina*, *kuningana* jt., nüüd aga esinevat *-nn* sagedasti ka seesugustes sõnades, nagu *lauljanna*, *mängijanna*, *näitlejanna*, *kooliõpetajanna*, *meisterinna* jne., mis olevat ilmne liialdus. Toimeetus omalt poolt ei poolda ka seesugust „innatamist” ja peab seda keele solkimiseks.¹⁴

¹² Vrd. Eesti Kirjameeste Seltsi aastaraamat 1883, lk. 93.

¹³ Valgus 1883, nr. 5, lk. 3.

¹⁴ Vrd. Virulane 1883, nr. 5, lk. 3.

Märtsis kõneleb „Virulane” jällegi „Eesti sõnade uutest saba-dest”, rõhutades ka nüüd, et sugude eristamine eri liidete varal olevat eesti keele seaduste ja loomu vastane. Sellest hoolimata peab autor mõõnma, et nii mõnigi kord olevat tarvilik tähenduse eristamiseks tarvitada sõnu nagu *õpetajanna*, *mängijanna*. Autor arvab aga, et kui tarvitada liidet *-inna* või *-anna*, siis tuleks seda teha järjekindlalt, näiteks ka juhtudel nagu *rätsepinna*, *karjaninna*, *laulikinna*, *kirjanikinna*, *abikaasanna* jne. See aga ei sobivat ja sellepärast tulevat loobuda kõigist *нна*-liitelistest uutest sõnadest. Säilitada tuleks see „sõnasaba” ainult kroonitud naisterahvaste ametinimedes, kus see „juba kõvaste külge kasvatatud on”.¹⁵ See „Virulases” ilmunud artikkel meeldib Riia eesti ajalehe „Kündja” toimetajale niivõrd, et ta selle pealkirja all „Eesti sõnade uutest rõngassabadest, kelle sünnitaja ja imeja Krentsstein on” terve! ära trükib.¹⁶

Samuti kui „Virulane” on ka „Valgus” igasuguste naissoo-liidete vastu. Nagu märgib „Valguse” toimetaja J. Kõrv Heraklidesse artikli puhul, ei tulevat eesti keeles mingit naissoo-liidet tarvitada. Ainukesed sõnad, mida keelde juurdunutena vahel võidavat tarvitada *нна*-liitega, olevat *kuninganna* ja *keiserinna*, kuid isegi nende asemel soovitab ta tarvitada *Keisri-Abikaasa* ja *Kuninga-Abikaasa*, lühendatult ehk ka *kuningasa*. Samuti tulevat *koolitajanna* ‘naisõpetaja, õpetajanna’ ja *sõberinna* asemel tarvitada *koolitaja naisterahvas*, *sõbra-neiu* jne.¹⁷ Samu seisukohti esitab J. Kõrv ka hiljem nii „Valguses” kui Eesti Kirjameeste Seltsis, kus ta kaks korda kõneleb naissoo-liidetest. Esinedes 29. augustil 1883. a. Eesti Kirjameeste Seltsis ettekandega „Sõna lõppudest, mis naestesugu tähendamiseks katsutakse pakkuda” leiab ta, et Krentzwald olevat seda ettepanekut tehes eksinud. Samuti olevat eksinud ka teised, kes on esitanud kunstlikke lõppe nagu *-inna*, *-anna* jm. J. Kõrv soovib, et Selts teeks selles küsimuses oma otsuse. M. Veske peab katset eesti keeles sugusid eristada keele solkimiseks. Samuti arvab ka J. Kurrik, kuid mingit otsust ei peeta sel puhul siiski vajalikuks teha.¹⁸

Et *na*-liide oleva käände lõpuga kokku satub, selle parandatud kuju *-nna*, ehk nagu sel ajal öeldi, *-inna* ja *-anna* sõna aga nagu kahejaoliseks teeb, raske rõhu (s. o. pearõhu) sõna järgsilpidele viib, siis peeti neid liiteid rea sõnavõtnute (näit. Veske, Kõrv, Kurrik jt.) poolt ebasobivaiks. See asjaolu aga põhjustas rea uute ettepanekute tegemise. Nii soovitas A. Heraklidesse nime all esinev autor uueks naissoo-liideks võtta *-ia*, näiteks *sõbria*, *kuningia*, *laulia*, *õpetia*, *Eestlania* jne., sest see liide olevat ilus ja esinevat ka rahvalauludes („sõrvil sõrmukse k a n d i a d”, s. o. kandjad).¹⁹

¹⁵ Vrd. Virulane 1883, nr. 11, lk. 1.

¹⁶ Vrd. Kündja 1883, nr. 12, lk. 142.

¹⁷ Vrd. Valgus 1883, nr. 56, lk. 2.

¹⁸ Vrd. Eesti Kirjameeste Seltsi aastaraamat 1883, lk. 99.

¹⁹ Vrd. Virulane 1883, nr. 29, lk. 3 ja nr. 35, lk. 2.

Teiselt poolt soovitas Jaan Suviste vokaalharmonia puhul esinevat ä-d rakendada naissoo märkimiseks, näiteks *mina, tema, Eestlane* sobivat meessoos, *minä, temä, Eestläne* aga naissoo märkimiseks. Samuti võidavat ä-häälikule lähedast e-d kasutada naissooliitena, näit. *sõber — sõbre, õppija — õppi, kirjanik — kirjanike*.²⁰ Esines aga veel teisi ettepanekuid, näiteks K. A. Hermann, analüüsides „Eesti Postimehes” naissooliitide tarvitamise küsimust, leiab, et juba varemalt esile tõstetud liide *-k* võiks siiski olla aluseks naissugu märkivate sõnade tuletamiseks, näiteks *sõber* ja *sõbrak, vaenlane* ja *vaenlasek, õpetaja* ja *õpetajak, keiser* ja *keisrik*²¹ jne. Viimasele ettepanekule vaidles aga J. Kõrv ägedalt vastu.²²

Nagu kõigest eelnevast selgub, on möödunud sajandi 80-ndate aastate algus, eriti aga 1883. aasta, olulise tähtsusega meie tänapäeva keeles esinevate naissooliitide kujunemise seisukohalt. Kui eelmistel aastakümnetel *na*-liidet oli tarvitatud peamiselt ainult kõrgemast seisusest pärinevate naisisikute tähistamiseks ja õige vähesel määral ka emaloomade märkimiseks (peamiselt Kreutzwaldi teostes), siis nüüd hakatakse *nn*-liidet kasutama ka elukutsete (näit. *lauljanna, näitlejanna*) ja üldse naissoost isikute (näit. *sõberinna*) puhul.

Teiselt poolt näeme, et neil aastail Kreutzwaldi poolt tarvitusele võetud endise *na*-liite asemel hakatakse suuremal määral kasutama *nn*-liidet. Grenzstein mäletatavasti püüdis seletada *nn*-liidet kõigepealt kui kontaminatsioonilist vormi, mis sisaldab nii saksa kui vene keele vastavate liidete elemente (*-inn+a*), Hermann aga tahab koguni väita, et ka Kreutzwaldi *-na* olevat pärit rootsi keelest. Et M. Veske ja tema pooldajad kategooriliselt väitsid, nagu ei saaks soome-ugri keeltes üldse olla võimalust naissooliitide esinemiseks, näitab Hermann vastukaaluks sellele, et rootsi keeles esinev liide *-nn*a (näit. *lärare* 'õpetaja', kuid *lärarinna* 'õpetajanna') on sealt siirdunud ka soome keelde, esinedes seal samuti *-nn*a kujul, näit. *tohtori* ja *tohtorinna* 'doktoriproua'. Hermann arvab, et samuti kui soomlastel oli võimalik üle võtta seda lõppu, peaks see ka meil võimalik olema. Tegelikult näibki, et just soome keele eeskujul selle liite tarvituseletuleku puhul etendas silmapaistvat osa, sest neil aastakümneil hakkab soome keel suuremat mõju avaldama eesti keelele. Soome keele mõju eesti keelele avaldub ka selles, et teinegi eesti keeles tarvitatav naissooliide *-tar* on selleks ajaks jõudnud juba eesti keelde siirduda. Nii märgib ka Hermann, et soome *lauljatar, opettajatar* eeskujul olevat meilgi hakatud tarvitama sõnu nagu *sõbratar, lauljatar, kuningatar*, kuigi need sõnad ei olevat veel suutnud juurduda eesti keelde.²³ Kõik need kunstlikud liited aga, mis esitati mitmelt poolt ja mida nende

²⁰ Vrd. Virulane 1883, nr. 31, lk. 2.

²¹ Vrd. Eesti Postimees 1883, nr. 43, lk. 2.

²² Vrd. Eesti Kirjameeste Seltsi aastaraamat 1884—1885, lk. 82.

²³ Vrd. Eesti Postimees 1883, nr. 48, lk. 2.

autorid (näit. Heraklides) korduvalt propageerisid, jäid keelele täiesti võõraks ega tulnud tarvitusele.

Olukorda naissoo-liidete tarvitamise alal kajastab mõnel määral ka 1884. a. ilmunud Grenzsteini „Eesti sõnaraamat”. Selles leiame ühelt poolt juba varemalt tarvitatud sõnu, nagu *kuninganna*, *keiserinna*, *jumalanna*, teiselt poolt aga ka hiljuti keeles tarvitusele tulnud sõnu, nagu *luuletajanna*, *näitlejanna*, *õpetajanna*, kusjuures viimase sõna tähendus ei ole veel päris kindlaks kujunenud, vaid see tähendab ühelt poolt naisõpetajat, teiselt poolt aga ka õpetaja abikaasat.

Uuesti tuleb *нна*-küsimus arutlusele 1886. a. seoses Eesti Kirjameeste Seltsis tehtud otsustega „Üleüldiselt pruugitava kirjaviisi” kohta. Seltsi 25. märtsil 1886. aastal tehtud otsuste 14. punktis märgitakse *нна*-liite kohta järgmist: „14) Lõpu *-нна* kohta, mida mõned naestesugu tähendamiseks on hakanud pruukima, arvati, et see päris Eesti sõnade otsa ei sünni ja üeldi, et rahvas sellest ka mitte aru ei saa.”²⁴ Et koosolek *нна*-liite suhtes sellise otsuse tegi, on arusaadav, kui arvestame, et „üleüldiselt pruugitava kirjaviisi” projekti esitas J. Kurrik ja et Eesti Kirjameeste Seltsis määravat osa sel ajal etendasid M. Veske pooldajad.

Hoolimata sellest otsusest jätkatakse *нна*-liiteliste sõnade tarvitamist. Küsimuse käsitlusel vihjatakse korduvalt sellele, et ka soomlased tarvitavad seda liidet rootsi keelest pärinevates laenudes. Soome eeskujul soovitatakse tarvitada ka *nais-* täiendsõnaga liitsõnu, näit. *naisõpetaja*, samuti hakatakse soovitama *tar*-liidet.²⁵

Möödunud sajandi 80-ndates aastates hakatakse kord-korralt loobuma Kreutzwaldi eluajal tarvitatud *na*-liitest ja asendatakse see *нна*-liitega, kuid isegi veel 90-ndates aastates võib nii kirjan-duses kui sõnaraamatuis kohata *na*-liidet, kuigi vähesel määral. Sõnaraamatuid näiteks tarvitab K. A. Hermann oma „Täielises Eesti-Vene sõnaraamatus” 1889. a. järjekindlalt *нна*-liidet, kuid 1890. a. ilmunud M. Salemi „Eesti-Vene sõnaraamat” eelistab *na*-liidet, kuigi mitte päris järjekindlalt. Üldiselt on aga sajandi viimasel aastakümnel *-нна* täiel määral valitsema pääsenud.

Mis puutub *нна*-liiteliste sõnade tähendusse, siis on juba 80-ndates aastates välja kujunenud kaks põhilist rühma: ühelt poolt märgivad *нна*-sõnad kõrgema seisuse naisisikuid (näit. *isaarina*, *kuninganna*), teiselt poolt aga elukutset (näit. *lauljanna*, *näitlejanna*). Peeaegu täiesti on kadunud *-нна* emaloomade nimetustest, nagu neid tarvitas Kreutzwald. Hermannii sõnastikus on neist järele jäänud ainult *lõvinna*, kuna muudel juhtudel antakse vastavat mõistet edasi sõna *ema* abil, näit. *ema-tiiger* jne.

On huvitav märkida, et samasugune olukord püsib ka käesoleval sajandil. Nii ei esine samad *нна*-liitelised sõnad, mis juba

²⁴ Oma Maa 1886, nr. 2, lk. 65; vrd. ka Postimees 1886, nr. 25.

²⁵ Vrd. Olevik 1886, nr. 22, A. Nooli kirjutis „Mõtted üleüldise kirjaviisi kohta”.

möödunud sajandil tarvitusele tulid, mitte ainult 1918. a. ilmunud „Eesti keele õigekirjutuse-sõnaraamatus”, vaid ka „Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatu” I ja II köites ning „Väikese õigekeelsus-sõnaraamatu” varasemais trükkides. Alles käesoleva sajandi 30-ndais aastais avarus *nn*-liite tarvituspüürkond, nimelt hakatakse nüüd seda liidet tarvitama ka rahvuse ja päritolu märgimiseks. „Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatu” III köites, mis ilmus 1937. a., leiame juba rea selliseid sõnu, nagu *venelanna*, *sakslanna*, *rootslanna*, aga samuti ka *roomlanna*, *tallinlanna*, *tartlanna* jne. Seega kujunes *nn*-liite tarvitamine eesti kirjakeeles selle tänapäevasel kujul alles võrdlemisi hiljuti välja.

Tänapäeva eesti kirjakeeles on *nn*-liitelised tuletised omandanud kindla koha. Kõige arvukama siiaakuuluvate sõnade rühma moodustavad rahvust ja päritolu või elukohta märkivad sõnad, sest neid on reeglipäraselt võimalik tuletada igast vastava tähendusega *lane*-liitelisest sõnast, näit. *hiinlane* — *hiinlanna*, *ungarlane* — *ungarlanna*, *moskvalane* — *moskvalanna* jne. Palju piiratut on juba elukutset või teatavat suhet märkivate *nn*-liiteliste sõnade arv, sest ainult võrdlemisi väheste elukutsete puhul, kui meil on just tingimata vajalik sugu ära märkida, saame selleks rakendada *nn*-liidet, näit. *lauljanna*, *näitlejanna*, *tantsijanna*, *müüjanna*. Tavaliselt tarvitame aga neidki sõnu tänapäeval ilma *nn*-liiteta. Näiteks sõna *õpetajanna* on meil tänapäeval jäänud päris haruldaseks, nii et meie uus „Väike õigekeelsuse sõnaraamat” seda ei pea vajalikuks enam andagi. Kindlalt on säilitanud aga oma *nn*-liite tänapäeval peaaegu ajaloolisteks terminiteks kujunenud sõnad, nagu *kuninganna*, *krahvinna* jt.

Kui võrrelda *nn*-liidet teise tänapäeva eesti kirjakeeles tuntud naissugu märkiva sufiksiga, nimelt *tar*-liitega, siis ei ole kahtlust, et *nn*-liide kui vanem on palju kindlamalt ja sügavamini juurdu nud meie keelde kui *tar*, kuigi viimast eelistati näit. kodanliku aja keeleteoimkonna otsustes (näit. EKS-i keeleteoimkonna otsus 9. X 1930). Selle kinnituseks võivad olla meie murded, kus *nn*-liitelisi sõnu tuntakse, *tar*-liitelisi aga mitte.

Väga huvitavat pilti pakuvad meie murded selle kohta, millal praegused *nn*-liitelised sõnad meie rahvakeelde on tunginud ning kuidas nad esinevad meie praegustes murretes. Üldiselt võib märkida, et *nn*-liitelisi sõnu esineb murretes võrdlemisi piiratud arvul. Kõige rohkem tuntakse minevikulisi sõnu nagu *kuninganna*, *keiserinna*, vähemal määral elukutsete nimetusi nagu *lauljanna*, kuna rahvust ja päritolukohta märkivaid sõnu (näit. *eestlanna* vm.) peaaegu üldse ei esine. Mis aga puutub nende sõnade häälikulisse külge, siis tuleb märkida, et enamikus murretest esineb mitte tänapäevane *-nna*, vaid Kreutzwaldi-aegne *na*-liide, mille ees on pikk vokaal. Nii on ligi 75% keelejuhtidest tarvitanud vorme nagu *keisrina* ehk *keizeri-na*, *lauljana* ehk *lauljä-na*, *kuñniqõana* ehk *kuniqõa-na*, kusjuures pearõhk võib olla nii esimesel kui teisel

silbil. Need murdenäited kinnitavad, et *na*-liitelised sõnad on rahva laiematele hulkadele omaseks saanud just Kreutzwaldi tegevuse kaudu, seega siis eesti rahvuskeele kujunemise ajajärgul, möödunud sajandi 60-ndates ja 70-ndates aastates. Tänapäeva kirjakeele *nn*a-liitelised vormid aga kujunesid tunduvalt hiljemini.

Oleme eelnevas heitnud pilgu Kreutzwaldi poolt keelde toodud liite *-na* kujunemisele eesti keeles. Kuigi eesti keelele soome-ugri keelena ei ole omane sugude eristamine, näitab meile *na*- ~ *nn*a-liite tarvituselevõtt, et teatavatel tingimustel võib ka sugusid mitte-eristavas keeles tulla tarvitusele liiteid, mis võimaldavad rahuldada keele kui suhtlemisvahendi tarvitamisel tekkivaid vajadusi. Et meie keelele aga sugude vahetegemine ei ole põhiliseks omaduseks, siis on siin ka suhtumine vastavatesse liitelistesse sõnadesse — välja arvatud kõrgemaid seisusi märkivad *nn*a-liitelised sõnad — hoopis teissugune, kui teiste liidete varal tuletatud sõnadesse. Meie võiksime vahest koguni ütelda, et meil liite *-nn*a tarvitamine kannab mitte kohustuslikku, vaid teataval määral fakultatiivset laadi, s. o. meie tarvitame *nn*a-liidet ainult siis, kui me millegipärast tahame esile tõsta isiku sugu (näit. teravalt märkida, kas meil on tegemist mees- või naisnäitlejaga, teatavast rahvusest mehega või naisega), vastasel korral aga mitte. Kreutzwald on meile selle liite näol andnud võimaluse täpsustada oma mõtteväljendust, seega rikastanud meie keelt, mille eest meie temale oleme tänulikud.

ВВЕДЕННЫЙ ФР. Р. КРЕЙЦВАЛЬДОМ СУФФИКС -NA (-NNA) В ЭСТОНСКОМ ЯЗЫКЕ

Доц. А. Каск

Кафедра эстонского языка

Резюме

Крейцвальд не только обогатил эстонский литературный язык многими новыми словами, но и ввел в употребление новый суффикс *-na* для обозначения лиц женского пола. Впервые он применил этот суффикс в 1849 году для образования слова *kuningana* 'королева' (от корнеслова *kuningas* 'король'), считая новое слово более целесообразным по сравнению с прежним *kuninga emand* или *kuninga proua* 'госпожа, жена короля'.

Прямым образцом для образования слов на *-na* Крейцвальду послужили, повидимому, индо-европейские языки, в особенности немецкий язык, где имеется соответствующий суффикс *-in* (напр. *Königin*). Единичные попытки образовать по примеру индо-европейских языков и в эстонском языке слова с суффиксами *-inne* или *-inna* встречались раньше (напр. в переводе одной православной богослужебной книги уже в 1843 г. встречаются слова *keiserinna* 'царица', *kuninginna* 'королева'), но нет данных о том, были ли эти слова знакомы Крейцвальду. Неизвестно также, знали ли Крейцвальд о существовании в восточном диалекте соответствующего суффикса *-na*, образованного от слова *paine* 'жена' (напр. *perena* < *perenaine* 'хозяйка'). Во всяком случае, Крейцвальд считал этот суффикс необходимым для эстонского литературного языка и начал бороться за его введение. Однако, поскольку в финно-угорских языках грамматическая категория рода отсутствует и суффикс *-na* в эстонском языке полностью совпадает с окончанием эссива, то предложение Крейцвальда вызвало острую полемику. Одни считали этот суффикс целесообразным, по мнению же других введение суффикса *-na* являлось искажением языка. К концу своей жизни даже сам Крейцвальд начал сомневаться в целесообразности введенного им суффикса.

После смерти Крейцвальда (1882 г.) борьба за введение суффикса *-na* продолжалась. Было сделано много разных предложений для обозначения лиц женского пола в эстонском языке, но

все эти предложения оказались неприемлемыми. Чтобы предотвратить совпадение суффикса *-na* с окончанием эссива, было предложено вместо *-na* применять суффикс *-nna*. В такой форме этот суффикс и начал распространяться. Если в 60- и 70-ых годах суффикс *-na* применялся главным образом для обозначения высокопоставленных лиц женского пола (*kuningana*, *keiserina*), то в 80-ых годах число слов с суффиксом *-nna* резко увеличивается. Так, входят в употребление и такие слова как *näitlejanna* 'актриса', *õpetajanna* 'учительница' и др., обозначающие профессии. В 30-ых годах настоящего столетия область применения суффикса *-nna* расширяется, и он используется также для обозначения национальности, напр. *venelanna* 'русская', *eestlanna* 'эстонка' и т. д.

Хотя в современном литературном языке рассматриваемый суффикс укоренился в форме *-nna*, в диалектах он употребляется все еще в форме *-na* (напр. *keiseri-na*, *kuninga-na*), т. е. в той форме, в какой он был введен Крейцвальдом.